

**Et standardisert registreringsopplegg for det
frivillige kulturminnevern.**

**Resultater fra utviklingsarbeidet med
Frogn Historielag 2004**

Sjur Harby

Et standardisert registreringsopplegg for det frivillige kulturminnevern. Resultater fra utviklingsarbeidet med Frogn Historielag 2004.

Norsk institutt for jord- og skogkartlegging, Ås
NIJOS dokument 22/05

Tittel: Et standardisert registreringsopplegg for det frivillige kulturminnevern. Resultater fra utviklingsarbeidet med Frogn Historielag 2004		NIJOS nummer: 22 / 05
Forfatter(e): Sjur Harby		ISBN nummer: _____ —
Oppdragsgiver: Frogn Historielag		Dato: 3. mai 2005
Prosjekt/Program: Miljøregistreringer i skog – delprosjekt kulturminner		
Relatert informasjon/Andre publikasjoner fra prosjektet: Harby, S 2002: Kulturminneregistreringer i Iddeskogene. Ida – Kulturbygd i grenseland. Idd og Enningdalen Historielag. Årbok 2002. Halden		
Utdrag: I samarbeid med NIJOS registrerte Frogn Historielag sommeren 2004 kulturminner i skogsområdet Saga – Trolldalen, Frogn kommune i Akershus. Kurs, registreringsopplegg og oppfølging i etterkant ble levert av NIJOS. Hensikten var å vinne erfaring med bruk av opplegget i det frivillige kulturminnevernet. Samlet ble 32 lokaliteter dokumentert, hvorav flertallet var kulturminner fra nyere tid. Med noen forbehold fungerte opplegget bra og kartet viser i dag et helt annet kulturlandskap enn det som forelå da historielaget startet sine registreringer. Tilsynelatende funntomme arealer har fått en historie og sammenhengen mellom allerede kjente kulturminner er blitt tydeligere. Tre registreringer ble avvist og tre lokaliteter viste seg vanskelige å bedømme antikvarisk.		
Abstract: Through the project “Environmental assessments in forests – sub-project cultural heritage” is NIJOS beating new ground by defining target groups, types of cultural heritage sites of value, establishing methodology and adopting a cross-disciplinary approach. In 2004 the institute cooperated with Frogn Historielag, a local historical society, on developing a system for recording cultural heritage sites among their ordinary members. 32 sites were found, of which most were sites from the last 200 years.		
Emneord: Kulturminner, historielag, registrering	Nøkkelord: Kulturminneregistrering, miljøregistreringer i skog	Sideantall + 9 vedlegg:
Geografisk sted: Frogn kommune, Akershus fylke, Norge		Pris kr: Pris S/H :
Ansvarlig underskrift: Jan-Erik Nilsen (sign.)		Kartmålestokk:
Utgiver: Norsk institutt for jord- og skogkartlegging Postboks 115, 1431 Ås Tlf.: + 47 64 94 97 00 Faks: + 47 64 94 97 86 E-post: nijos@nijos.no		Forsidefoto: Lars Helge Frivold

Innhold

1.0 Bakgrunn	1
1.1 Mål	1
1.2 Ansvar	1
1.3 Finansiering	2
2.0 Undersøkelsesområdet	3
2.1 Tidligere registreringer	4
3.0 Gjennomføring	5
3.1 Opplæring/veiledning	5
3.2 Kvalitetssikring/verifisering	5
3.3 Rapportering	5
3.4 Feltarbeid	5
3.5 Registreringsmetodikk	5
3.6 Registreringsskjema	6
3.7 Deltakere	6
4.0 Resultater	7
4.1 Hva ble registrert?	7
4.2 Utfylling av registreringsskjemaets standardopplysninger	8
4.3 Begrepsbruk	9
4.4 Beskrivelse av kulturminnet	9
4.5 Avviste registreringer	10
4.6 Registreringer med uavklart status	10
4.7 Usikkerhet	10
4.8 Kartmarkering	11
4.9 Verdiklassifisering	11
5.0 Avsluttende kommentar	12
Vedlegg 1: Prosjektbeskrivelse	
Vedlegg 2: Registreringsskjema versjon 1	
Vedlegg 3: Registreringsskjema versjon 2	
Vedlegg 4: MiS- begreppapparat m/veiledning	
Vedlegg 5: Automatisk fredete kulturminner kjent i området	
Vedlegg 6: Deltakere	
Vedlegg 7: Frogn Historielags registreringer	
Vedlegg 8: Kopi av registreringsskjemaene	
Vedlegg 9: Kart	

1.0 Bakgrunn

Det frivillige arbeid har tradisjonelt hatt stor betydning for kulturminnevernet i Norge. Registrering av kulturminner er her ikke noe unntak. Lite er imidlertid gjort for å standardisere registreringsskjemaer, begreper og kartsymboler slik at innsatsen kan samordnes og komme det offentlige og private planarbeid til nytte.

Prosjektet Miljøregistreringer i skog – delprosjekt kulturminner, forkortet til MiS-kulturminner, ble etablert på oppdrag av Landbruksdepartementet høsten 1997 og lagt til Norsk institutt for jord- og skogkartlegging (NIJOS). Siden 1999 er det i prosjektets regi utviklet et registreringsopplegg for kulturminner tilpasset planlegging i skog.

I samarbeid med Idd og Enningdalen Historielag i Halden ble registreringsopplegget første gang prøvd ut sommeren 2000. Resultatene var gode og arbeidet ble derfor videreført med Frogn Historielag i 2004. Parallelt ble registreringsopplegget lansert på instituttets hjemmesider der hensikten var å innhente ytterligere erfaring fra andre deler av landet.

Lanseringen skjedde først i samarbeid med Fortidsminneforeningen under oppfordringen "Registrer kulturminner i skog – til sommeren", dernest sammen med Stiftelsen Norsk Kulturarv og Norges Jeger- og Fiskerforbund under tittelen "Registrer kulturminner i høstjakta". Skjema, veiledning, registreringsinstruks og gode råd for arbeidet ble lagt ut på www.nijos.no og om lag 1000 mennesker besøkte hjemmesidene i løpet av 2004.

Denne rapporten oppsummerer erfaringene med Frogn Historielag. Ansvarlig for kartproduksjon er Jan Erik Nilsen (NIJOS). Fotografering er utført av Lars Helge Frivold (UMB), mens teksten er forfattet av Sjur Harby (NIJOS).

1.1 Mål

Samarbeidet med Frogn Historielag hadde fra NIJOS sin side følgende mål:

- Vurdere potensialet og forutsetningene for å benytte frivillig innsats i registreringsøyemed
- Innhente brukererfaringer med registreringsopplegget
- Avdekke behovet for og omfanget av kvalitetssikring og faglig oppfølging i felt
- Kartlegge historielagets oppfatning og praktisering av kulturminnebegrepet

1.2 Ansvar

Den 13. april 2004 rettet Frogn Historielag en henvendelse til NIJOS om bistand til kulturminneregistreringer i Frogn kommune. Historielaget ønsket aktiviteter som flest mulig av lagets medlemmer kunne delta i. Gjennom prosjektet MiS – kulturminner tilbød NIJOS assistanse mot at historielaget benyttet det registreringsopplegg som er

utviklet i regi av MiS-prosjektet. Dette består av en teoretisk og praktisk innføring i kulturminneregistrering, skjema, begrepsapparat, veiledning til dette og en arbeidsinstruks. Historielaget forpliktet seg til gjengjeld å evaluere opplegget etter endt feltsesong.

Frogn Historielag har vært prosjektansvarlig, men har trukket veksler på grunneiere, Frogn kommune, Akershus fylkeskommune, Follo Museum og NIJOS, jf. prosjektbeskrivelse, vedlegg 1. NIJOS sitt engasjement har vært av rådgivende karakter og kommer ikke i konflikt med kulturminneforvaltningens ansvarområde.

1.3 Finansiering

Prosjektet hadde totalt et budsjett på kr. 6 500,-. NIJOS har vederlagsfritt bidratt med opplegg, faglig oppfølging og presentasjon.

2.0 Undersøkellesområdet

Registreringsområdet er i nord avgrenset av RV 152, i øst og sør av kommunegrensen mot Ås og Vestby og mot vest av Odalsbekken. Totalt dekker området 8 700 dekar, fordelt på 3000 dekar jordbruksareale og 5 700 dekar skog og hyttefelt.

Arealet ligger som en buffer mellom nyere småhusbebyggelse i vest og tradisjonelle, intensivt dyrkede jordbruksområder i øst. Felles for arealene er at utnyttelsen begge steder trolig har fjernet de fleste spor etter eldre bosetning, ferdsel og ressursutnyttelse. Historielagets dokumentasjon er derfor en viktig kulturhistorisk referanse til det som tidligere kan ha vært i de tilstøtende områder.

Historielagets registreringer kom i berøring med følgende eiendommer: Odalen (gnr. 83 / bnr.1) Leium (gnr.3/ bnr.1), Ekeberg (gnr. 2/bnr.1, 5), Røis (gnr. 4/ bnr.1), Solberg nordre(gnr. 8 / bnr.2), Solberg øvre (gnr.7 / bnr.2), Ekesolberg (gnr.8/bnr. 1), Solberg nedre (gnr.7/ bnr.1),Krogsrud, øvre og nedre (gnr. 6 / bnr.1-2), Solberg søndre (gnr. 5/ bnr .1) Saga (gnr. 8 / bnr. 3), Øierud, søndre og nordre (gnr.10 / bnr. 1-2), Kolstad (gnr.12/ bnr.1-4). Haver, søndre, nordre og mellom (gnr.9 / bnr. 1-2-3), Krogsrudsand (gnr. 6 / bnr .4)

Kartet viser undersøkelsesområdet i Frogn 2004

2.1 Tidligere registreringer

Fra før er det i Frogn kommune registrert 292 lokaliteter med automatisk fredete kulturminner (eldre enn 1537). Av disse befinner 34 seg innenfor registreringsområdet. En lokalitet kan romme flere objekter og registreringene her teller 117 enkeltobjekter. Gravminner utgjør, ikke overraskende, brorparten av registreringene, se vedlegg 5.

*Heller som tidligere er registrert på Kolstadåsen.
Foto: Lars Helge Frivold*

SEFRAK-registreringene (**S**ekretariatet **F**or **R**egistrering **A**v faste **K**ulturminner i Norge) pågikk i perioden 1977 – 1989. Kartleggingen omfatter alle bygninger eldre enn 1900. SEFRAK har ikke vært trukket inn i dette prosjektet.

3.0 Gjennomføring

Prosjektets fremdriftplan er inndelt i syv faser, jf. prosjektplan. NIJOS har deltatt i fase 2: Opplæring/veiledning, i fase 5: Kvalitetssikring/verifisering og fase 6: Rapportering/publisering i media.

3.1 Opplæring/veiledning

Kurset ble gjennomført søndag 25. april med 15 deltakere. Programmet var organisert med en generell del innendørs hvor kulturminnebegrepet, lovverk, kulturminnetyper i skog, registreringsmetodikk og erfaringene med ldd og Enningdalen Historielag ble spesielt vektlagt. I felt prøveregistrerte deltakerne kulturminner langs Odalsbekken fra Skiphellebukta til åkrene på Røis. Markering av kulturminner på kart, utfylling av skjema, bruk av begrepsapparat, lokalisering og identifisering av kulturminner ble vektlagt. Det ble ikke gitt veiledning mens arbeidet pågikk, selv om dette ble tilbudt.

3.2 Kvalitetssikring/verifisering

Etterkontroll ble gjennomført da feltarbeidet var slutført på høstparten. Fra NIJOS sin side ble det lagt opp til en etterkontroll av registreringene der alle kursdeltakerne fikk mulighet til å delta. Kulturminner det heftet usikkerhet ved eller som kunne være automatisk fredet ble prioritert. Hensikten var kvalitetssikring.

3.3 Rapportering og verifisering

Resultatene ble oppsummert i Frogn Historielag sitt møte onsdag 15. desember 2004. Dette dokumentet sammenfatter de endelige erfaringene fra NIJOS.

Kulturminnenes eventuelle vernestatus stadfestes når Akershus fylkeskommune har kontrollert registreringene.

3.4 Feltarbeid

Historielaget ble av NIJOS utstyrt med registreringsskjema som skulle nummereres kronologisk, begrepsapparat i versjon 2004 og veiledning til dette, jf. vedleggene 2, 3 og 4. I tillegg kunne gode råd lastes ned fra prosjektets hjemmesider på www.nijos.no

3.5 Registreringsmetodikk

Historielaget ble oppfordret til å ta kontakt med grunneiere og lokalkjente i forbindelse med befaring og - om mulig - trekke dem med i feltundersøkelsene. Utover dette kunne historielaget organisere feltarbeidet som de selv syntes best.

På kart i målestokk 1:5000 skulle registreringene markeres med punkt, linje eller flate. Registreringsnummer var unik ID mellom kart og skjema.

Lagene ble anbefalt å benytte alle tilgjengelige kilder, slik som gamle kart, lokalhistorisk litteratur, intervju med eldre, lokalkjente mennesker og fotomateriale.

3.6 Registreringsskjema

To versjoner av MiS-registreringsskjema er benyttet av historielaget, se vedlegg 2 og 3.

Versjon 1 ble utdelt ved kurstart og var den som skulle benyttes av Frogn Historielag.

Versjon 2 ble lagt ut på www.nijos.no i juli måned.

Standardopplysningene i versjon 1 innbefatter rubrikkene kommune, fylke, gårds- og bruksnummer, kartreferanse og eventuelt navn på funnsted.

Versjon 2 er tilrettelagt for stedfesting med GPS og rubrikkene for kommune og fylke er derfor utelatt. Ellers inneholder skjemaet det samme som versjon 1 med den tilleggsinformasjon som bruk av GPS medfører.

Versjon 2 ble benyttet i følgende omfang av lagene:

Gruppe 1: 0 av 16 skjemaer

Gruppe 2: 3 av 7 skjemaer

Gruppe 3: 3 av 9 skjemaer

3.7 Deltakere

Ti av historielagets medlemmer deltok i feltarbeidet. Tre registreringsgrupper med ansvar for hvert sitt område ble etablert, se vedlegg 6.

Registreringene startet umiddelbart etter kurset og pågikk i rykk og napp utover sommeren og høsten 2004.

4.0 Resultater

Rydningsrøis i Kolstadåsen. Foto: Lars Helge Frivold

Samlet registrerte Frogn Historielag 32 lokaliteter, hvorav enkelte rommer flere objekter, jf. vedlegg 7 og 8. Kontrollregistrering ble gjennomført i oktober, henholdsvis den 12. og 14. og 23. og omfattet 20 lokaliteter.

Dokumentasjonen foreligger i form av markeringer på kart, registreringsskjemaer og fotografier for registreringene 201 – 204.

Seks registreringer gjelder lokaliteter som etter Kulturminnelovens § 4 kan være automatisk fredet¹, henholdsvis en gravhaug, tre lokaliteter à henholdsvis en, to og tre fangstgroper for elg og to forekomster med hulveier. De øvrige registreringene hører under kategorien nyere tids kulturminner, det vil si at de er yngre enn 1537. En heller (boplassfunn) er registrert på nytt, men skal tidligere være dokumentert av Akershus fylkeskommune².

Registreringene fordeler seg ulikt mellom lagene. Gruppe 1 har registrert like mye som lag 2 og 3 til sammen.

Antall registreringer gruppevis:

Gruppe 1: 16

Gruppe 2: 7

Gruppe 3: 9

4.1 Hva ble registrert?

Registreringene fordeler seg, før NIJOS sin kontroll, på seks kategorier kulturminner og omfatter totalt 10 forskjellige typer. Til grunn for inndelingen ligger prosjektets kode- og begrepsapparat, se vedlegg 4.

Gravminne:

11 Grav: 1 (gravhaug)³

¹ Reg. 003 (fangstgrop), 013 (hulvei), 016 (gravhaug), 101 (hulvei), 202 (samling med tre fangstgroper), 203 (samling med to fangstgroper)

² Reg. 014

³ Reg. 016

Bosetning og dyrking:

21 Dyrkningsspor: 2 (steinrøyser)⁴

22 Gjerde: 2 (steingjerder)⁵

23 Tuft/ruin: 7 (hustuffer)⁶

25 Gård, plass, seter: 1 (husmannsplass)⁷

Ferdsel:

31 Vei: 6⁸

Jakt og fangst:

41 Fangstgrop: 4 (fangstgroper for elg)⁹

44 Annen fangstinnretning: 1 (mulig fangstgrop)¹⁰

Teknisk/industriell aktivitet:

57 Annet teknisk-industrielt kulturminne: 6 (isdammer, møller og sag)¹¹

Annet:

93 Annet kulturminne: 2 (hoppbakke og en heller registrert som boplass)¹²

*Rester av
hoppbakken i
Kolstadåsen. Foto:
Lars Helge Frivold*

4.2 Utfylling av registreringsskjemaets standardopplysninger

Ikke alle opplysninger er utfyllt av alle deltakerne. Under finnes en oversikt over antall skjemaer der en eller flere opplysninger savnes.

⁴ Reg. 004, 007

⁵ Reg. 006, 103

⁶ Reg. 002, 008, 015, 102, 104, 201, 204

⁷ Reg. 206

⁸ Reg. 001, 005, 012, 013, 205, 208

⁹ Reg. 003, 202, 203, 207

¹⁰ Reg. 101

¹¹ Reg. 009, 010, 011, 105, 106, 107

¹² Reg. 014, 209

Kommune: 0

Fylke:0

Gårds- og bruksnr (felles for begge skjemaersjoner): 4¹³

Kartreferanse (felles for begge skjemaersjoner): 11¹⁴

I de tilfeller der det er kjent at lokaliteten har et særskilt navn er registrator oppfordret til å opplyse dette under rubrikken "Funnsted". Denne er utfyllt på 12 skjemaer¹⁵. I bruksanvisningen til utfylling står det at rubrikken bare skal fylles ut dersom funnstedet har et lokalt navn. Dette er oppfattet ulikt og funnsted er i noen tilfeller forstått som en verbalbeskrivelse av stedfestingen, for eksempel "Øst for Sagåsen"¹⁶ eller "V/bekk fra Solberg s"¹⁷. På andre skjemaer er gårdens navn fylt inn "N. Øierud"¹⁸ eller "Kolstad"¹⁹. Bare to av skjemaene er fylt ut i tråd med intensjonen²⁰.

4.3 Begrepsbruk

Begrepsapparat står oppført på baksiden av hvert registreringsskjema og skal benyttes ved utfylling av rubrikken "Kulturminnetype". Tross klar instruks om dette, har registratorene valgt å benytte egne betegnelser på 23 av 32 skjemaer (71,8 %) med følgende gruppevis fordeling:

Gruppe 1: 13 av 16 registreringer (81,2 %)

Gruppe 2: 6 av 7 registreringer (85,7 %)

Gruppe 3: 4 av 7 registreringer (57,1 %)

Ett skjema savner typebetegnelse²¹.

De fleste begrepene som er benyttet representerer en utdypning/presisering i forhold til MiS-betegnelsene, for eksempel at isdam er skrevet i stedet for teknisk-industrielt kulturminne, hulvei i stedet for vei, husmannsplass i stedet gård/plass/seter og steinrøyser i stedet for dyrkningsspor.

4.4 Beskrivelse av kulturminnet

Skjemaet åpner for utfyllende kommentarer under rubrikken "Beskriv kulturminnet". Denne er i varierende grad benyttet på alle skjemaer og beskriver utseende, utstrekning, tvil, terreng, synlighet eller ytterligere presiseringer av hva slags kulturminne som er registrert. I enkelte tilfeller representerer ikke opplysningene noen ny informasjon, men gjentar snarere det som allerede er sagt under rubrikken "Kulturminnetype".

¹³ Reg. 011, 101, 102, 103

¹⁴ Reg. 101, 102, 103, 104, 105, 106, 107, 206, 207, 208, 209

¹⁵ Reg. 101, 102, 103, 104, 105, 201, 202, 203, 204, 205, 206, 209

¹⁶ Reg. 101

¹⁷ Reg. 102

¹⁸ Reg. 201

¹⁹ Reg. 206

²⁰ Reg. 104, 209

²¹ Reg. 105 Rester etter demning til en isdam

4.5 Avviste registreringer

Samlet er 3 registreringer er avvist:

Reg. 004: Steinrøyser, lokalisert på åkerholme sydøst for Eikeberg

Reg. 007: Steinrøys, lokalisert i skogområde syd for Røis

Reg. 008: Boplass, steinmurer, lokalisert i samme område som reg. 007

Samtlige registreringer ble avvist av historielaget selv forut for kontrollregistrering og er derfor ikke vurdert av NIJOS.

4.6 Registreringer med uavklart status

Av registreringene er 3 stykker vanskelige å bedømme. Dette gjelder:

Reg. 203: Registrert som fangstgroper for elg i forlengelsen av reg. 202. En av dem ser tilforlatelig ut mens de to øvrige gropene er mer rufsete og kan være naturdannelser.

Reg. 207: Registrert som mulig fangstgrop, men kan være et massetak.

Reg: 208: Registrert som hulvei, men minner mer om en gammel gutu/fegate.

En av flere mulige fangstgroper for elg i Kolstadåsen. Området har senere vært dyrket og dette er trolig årsaken til at gropene i dag er gjenfylte. Foto: Lars Helge Frivold

4.7 Usikkerhet

På registreringsskjemaet er det en særskilt rubrikk for markering av usikkerhet. Denne skal avspeile tolkningsusikkerhet, men har ved tidligere undersøkelser vist seg også og fange opp tvilen om naturdannelser likevel kan være kulturminner.

Ni registreringer er oppgitt som usikre (28,1 %) ²². Usikkerheten gjelder følgende kulturminnetyper:

23 Tuft/ruin: 1²³

31 Vei: 1²⁴

41 Fangstgrop: 5²⁵

57 Annet teknisk-industrielle kulturminner: 1²⁶

To av de registreringene historielaget selv forkastet var registrert som sikre (reg. 004 og 007) og mens den siste registreringen (reg. 008) var markert som usikker.

På 3 skjemaer er sikkerhet ikke opplyst²⁷.

4.8 Kartmarkering

Alle kulturminner ble stedfestet manuelt på kart i målestokk 1:5000. Registratorene ble oppfordret til å benytte punkt, linje eller polygon, samt angi registreringens identifikasjonsnummer for å relatere registreringsskjema til kart.

Punktmarkeringene forekommer i versjonene kryss, sirkel og sirkel med punkt i midten. Samling av kulturminner er markert med skravering med eller uten avgrensingslinje. Linjemarkering forekommer kun som linje.

Stedfestingen er til dels grovt og dermed upresist utført, og ville under andre omstendigheter ha medført atskillig unøyaktighet om materialet skulle vært digitalisert uten forutgående kontroll eller kjennskap til lokale forhold. Kommentarer utover ID-nummer er delvis påført kartene der det er funnet hensiktsmessig²⁸.

Instruks om stedfesting er i liten grad fulgt i det praktiske arbeid og markeringene har derfor et individuelt preg.

Ingen registreringer er senere innmålt med GPS, men registreringene virker i de fleste tilfeller korrekt plassert.

4.9 Verdiklassifisering

Registreringene har primært lokal verdi og dokumenterer dette områdets utvikling. Enkelte objekter representerer i kraft av alder og kulturminnelovens bestemmelser nasjonale verdi.

²² Reg. 003, 008, 101, 107, 202, 203, 204, 207, 208

²³ Reg. 008 og 204

²⁴ Reg. 208

²⁵ Reg. 003, 101, 202, 203, 207

²⁶ Reg. 107

²⁷ Reg. 102, 103 og 105

²⁸ Kartet til lag 2

5.0 Kommentar

"Alla människor ska se det som möjligt og interessant att ta del av och använda kulturarvet. Kulturmiljöområdet har därför ett ansvar för att många människors verkligheter speglas och för att olika skeenden i samhället blir möjliga att berätta om på et mångsidigt sett", skriver riksantikvarie Inger Liljequist i forordet til Riksantikvarieämbetets omverdensanalyse fra 2004.

Programerklæringen varsler en engasjert kulturminneforvaltning der kulturarven aktivt skal trekkes inn i samfunnsdebatt og -utvikling. Alle skal ha rett til en historie og mangfoldet skal være dokumentert i de kulturhistoriske registre. Frogn Historielag tok i 2004 det første steget i denne retning.

Kart over undersøkelsesområdet viser i dag et helt annet kulturlandskap enn det som forelå da historielaget startet sine registreringer. Tilsynelatende funntomme arealer har fått en historie og sammenhengen mellom allerede kjente kulturminner er blitt tydeligere. Dette gjelder særlig bygdeborgen (ID 21696) på Øierud der de nyregistrerte hulveiene gjør lokaliseringen i landskapet ytterligere begrunnet. Dersom det viser seg at også gropene i samme område er gjenfylte fangstgroper for elg, understreker dette inntrykket av et intensivt utnyttet landskap i forhistorisk tid.

Bygdeborgen på Skanseåsen er synlig som en steinstreng . Foto: Lars Helge Frivold

Manns minne er synliggjort gjennom hustuffer, dyrkningsspor, kverner og isdammer. Isproduksjon var frem til siste krig en viktig næringsvei langs hele Oslofjorden og fremdeles lever det mennesker som husker arbeidsgangen i detalj. Historielaget bør derfor følge opp registreringene med intervjuer der tradisjonen rundt de enkelte objekter fanges opp. Et eksempel på hvilke historier det kan nøstes i videre er Sagfører Hansen som i folketellingen for 1865 står oppført som eneste beboer på plassen Solbergfjeringen. Plassen er i dag bare synlig som hustuft og dyrkningspor, men har et betydelig formidlingspotensiale dersom det tilrettelegges for dette. Undersøkelsesområdet ligger også i en kommune med mange innflyttere og med store kontingenter med skolebarn i sin umiddelbare nærhet. Ved å skilte registreringene, knytte dem til gapahukene som allerede er etablert her, kan både

skolene, lokalmiljøet og historielaget bidra til at rekreasjonsområdet også kan gi forankring og kunnskap.

En interessant videreføring av fjorårets registreringer ville være å fortsette inn i de bebygde områdene vest for Odalsbekken. På denne måten kan det fastslås i hvilket omfang kulturminner her har overlevd etterkrigstidens nedbygging.

NIJOS takker med denne rapporten Frogn Historielag for et fruktbart og interessant samarbeid i 2004.

Vedlegg 1

Prosjektbeskrivelse

Vedlegg 2

Registreringsskjema versjon 1

Vedlegg 3

Registreringsskjema versjon 2

Vedlegg 4

MiS – begrepsapparat m/veiledning

Vedlegg 5

Automatisk fredete kulturminner kjent i registreringsområdet

ID	Gård	Type	Antall objekter	Annet
79810	Røis	Gravminne	1	
010748	Røis	Gravhaug	1	
010747	Røis	Gravrøys	1	
lk35932	Røis	Gravhaug	1	
29122	Røis	Gavhaug	1	Usikker
58337	Røis	Gravminne	1	
70110	Solberg nordre	Gravfelt	7	
48680	Solberg nordre	Arkeologisk lokalitet	1	Samling steinfylte groper
70033	Solberg nordre	Funnsted	1	
79807	Solberg nordre	Gravminne	1	
79809	Solberg nordre	Gravfelt	3	
29114	Solberg øvre	Gravfelt	2	
51371	Solberg øvre	Gravfelt	20	
21778	Ekesolberg	Gravfelt	13	
21776	Ekeberg	Gravminne	1	
70109	Ekeberg	Gravfelt	2	
31545	Skorkeberg	Gravminne	1	
31561	Elle	Gravminne	1	
9737	Leium	Arkeologisk lokalitet	2	Tuft og rydning
58340	Leium	Gravminne	1	
21779	Krogsrud	Gravminne	1	
51373	Krogsrud	Gravfelt	9	
77331	Kolstad	Funnsted	1	
51278	Øierud	Boplass/helleristning	2	
21696	Øierud	Bygdeborg	1	
21698	Haver	Gravfelt	5	
58338	Haver	Gravfelt	3	
48679	Haver	Gravfelt	7	
11844	Haver	Gravminne	1	
11843	Haver	Gravfelt	11	
31569	Haver	Gravminne	1	
21704	Haver	Funnsted	1	
51277	Haver	Gravminne	1	
31562	Haver	Gravfelt	11	
Totalt			117	

Vedlegg 6

Deltakere gruppevis

Gruppe 1:

Kjell Roxrud
Leif Strand
Ragnhild Strand

Gruppe 2:

Kari Rosenkilde
Hanne Juell Johansen
Laila Mathiesen

Gruppe 3:

Tore Vik
Siri Vik
Bjørg Andersen
Anne Bonden

Vedlegg 7

Frogn Historielags registreringer

ID	Lag	Registrators typebetegnelse	MiS-typebetegnelse	Vurdert av NIJOS
001	1	Vei	Vei	Ja.
002	1	Tuft og ruin	Tuft/ruin	Ja
003	1	Fangstgrop?	Fangstgrop	Ja
004	1	Steinrøyser	Dyrkningsspor	Nei
005	1	Huleveier	Vei	Nei
006	1	Steingard	Gjerde	Nei
007	1	Steinrøys	Dyrkningsspor	Nei
008	1	Boplass	Tuft/ruin	Nei
009	1	Isdam	Annet teknisk/industrielt Kulturminne	Nei
010	1	Isdam	Annet teknisk/industrielt kulturminne	Nei
011	1	Isdam	Annet teknisk/industrielt kulturminne	Nei
012	1	Huleveier	Vei	Nei
013	1	Huleveier	Vei	Ja
014	1	Boplass	Annet kulturminne	Ja
015	1	Hustuft	Tuft/ruin	Ja
016	1	Gravhaug	Grav	Ja
101	2	Fangstinnretning	Annen fangstinnretning	Ja
102	2	Hustuft	Tuft/ruin	Ja
103	2	Steingjerde	Gjerde	Nei
104	2	Hustuft	Tuft/ruin	Ja
105	2	Ikke oppgitt (isdam)	Annet teknisk/industrielt kulturminne	Ja
106	2	Sagbruk	Annet teknisk/industrielt kulturminne	Nei
107	2	Møller	Annet teknisk/industrielt kulturminne	Nei
201	3	Tuft, ruin	Tuft/ruin	Ja
202	3	Fangstgrop	Fangstgrop	Ja
203	3	Fangstgrop	Fangstgrop	Ja
204	3	Tuft/ruin	Tuft/ruin	Ja
205	3	Veifar	Vei	Ja
206	3	Husmannsplass	Gård, plass, seter	Ja
207	3	Mulig fangstgrop	Fangstgrop	Ja
208	3	Hulvei	Vei	Ja
209	3	Rester av hoppanlegg	Annet kulturminne	Ja

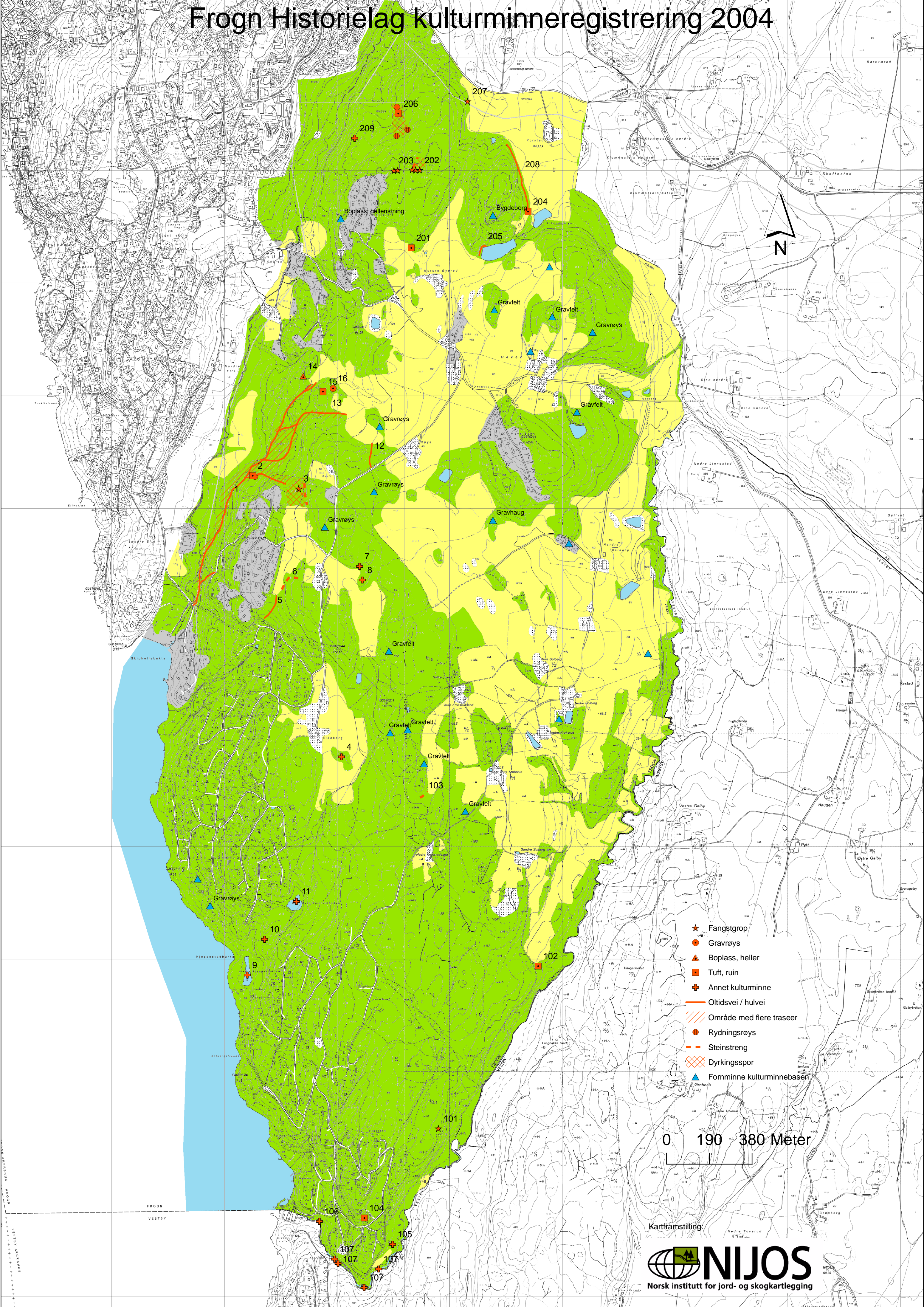
Vedlegg 8

Kopi av registreringsskjemaene

Vedlegg 9

Kart

Frogn Historielag kulturminneregistrering 2004

- ★ Fangstrop
- Gravrøys
- ▲ Boplass, heller
- Tuft, ruin
- ⊕ Annet kulturminne
- Oltidsvei / hulvei
- ▨ Område med flere traseer
- Rydningsrøys
- Steinstring
- ▨ Dyrkingsspor
- ▲ Forminne kulturminnebasen

0 190 380 Meter